

L'Estiuada

Periòdic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció y Administració: Carrer de Vic, 9

Any IV

Sant Hilari Sacalm, 4 Agost de 1911

Núm 42

La Monografia històrica de la nostra vila

Se va enllestint l'impresió de la monografia històrica de la nostra vila, que ha escrit l'il·lustrat historiador en Francesc Carreras y Candi. La seva publicació per sí sola, ja representa un aconeximent, empró donada la seva valua científica, ho resultarà doblement. Serà un estudi acabadíssim de la nostra historia local, y es clar que anant firmada per en Carreras y Candi vessarà tota ella erudició científica, erudició d'historiador.

Nosaltres més que ningú ansiem el véurela publicada y per aixó donem pressa a l'impremta a fi de que poguem repartirla als subscriptors de L'ESTIUADA avans del 20 d'aquet mes. Tindrà unes 200 planes y anirà acompanyada de nombrosos fotografats.

Veus-aquí la Taula de Capítols, la qual don idea de la seva notabíssima importància:

- I.—Límits de les Guierries.
 - II.—Sant Hilari Ça-calm.
 - III.—La sagrera, cellera o poble y ses franquies.
 - IV.—La familia Gurb y la casa de la Rovira.
 - V.—Domini senyorial de la casa Paba.
 - VI.—El Castell de Sulterra.
 - VII.—Jurisdicció y batlles.
 - VIII.—Santa Maria de Mansolí y la familia del propi nom.
 - IX.—Sant Miquel de les formigues o de Sulterra.
 - X.—L'aigua picant.
 - XI.—La vall d'Osor y ses jurisdiccions.
 - XII.—Terratremols en el segle XV y destrucció d'Osor.
 - XIII.—Montanyes, boscuries y palomeres.
 - XIV.—Cassa.
 - XV.—Agricultura y industria.
 - XVI.—Esclaus y costums.
 - XVII.—Guerres.
- Apendix de documents.

Pel Dret Català

La campanya actual a favor del Dret Català, no pot quedar reduïda a conseguir la derogació del R. D. sobre notaries. Es ocaació de fer més extensa la campanya; forosament s'ha d'anar al restabliment del nostre Dret a Catalunya, donantli, si aixís es creu, la modernitat que l'estat actual de coses reclama. La gent de la terra que conserva un sentit jurídic y unes formes consuetudinaries distintes del C. civil comú, no pot soportar, qu'elles siguin torsades, que uns preceptes sense forsa en la conciencia del poble, siguin aplicats, malmetent així la seva voluntat.

El Dret Català,—deia en C. M. Soldevila en *El Poble Català*—s'està morint. Es veritat, empró pensém també que'l Dret nostre allà ont el maten es en els despatxos d'advocat, y en els tribunals de Justicia. Ací y allà de Catalunya hi brollen, forta-

ment arrapades en l'ànima popular, una serie complerta d'efflorecencies jurídiques que tothom respecta y mira ab el més gran amor. La vida porta un seguit d'actes que nosaltres traduïm en actes jurídics, solemniament catalans. Quan el Dret no s'exerceix ab la rialla a flor de llavi y quan el Dret entra en les sales de lo civil, allavors se desfigura y tota la seva forsa rau en lo establert en un Codit en us per les regions, l'únic que generalment coneixen els tribunals y diguemho també, l'únic que coneixen la majoria dels nostres juristes.

La campanya actual ha d'anar dirigida, a la reintegració total del Dret Català. Orientats en aquet sentit eren els acorts de l'Academia de Jurisprudencia que L'ESTIUADA copià ab gran fruició y darrerament en C. M. Soldevila, feia remarcar com nosaltres mateixos ens hem oblidat de que podem fer molt y de que tenim un ressort pera aminorar la crisi del Dret Català.

Tenim de pensar que no hem fet, y que encara s'espera la publicació del apendix de Dret Català que'n Durán y Bas va manar fer l'any 1888. Un apendix de Dret Català legalment estatut per les Corts, podria portar una alenada de vida. Qué ha fet la comissió nomenada? Sabém que's dividí en ponencies, qu'en Romani y Puigdemolles juntament ab en Joan Trias, redactaren un projecte el qual la comissió digué que's tenia de retocar. Mes tart en Permanyer, seguint l'ordre del Códic civil comú, redactà una gran part del Códic català.

Perqué no ha vingut tot l'Apèndix? Es per manca d'ambient?

La comissió deu parlar o en tot cas enllestir la feina, sino com diu molt bé en C. M. Soldevila ningú farà cas dels nostres clams y el govern de Madrid creurà qu'ens es indiferent que'l Notariat sigui constituït per catalans o se nodreixi d'un escalafó, centralisat, uniforme, orfe de naixensa...

F. CULÍ VERDAGUER.

NOTICIES DEN SERRALLONGA

(Continuació)

La verdadera explicació d'aquest enigma a nostre entendre afluix espontáneament dels dos documents que anam a tractar. Es el primer un parrafo de l'*Historia de Catalunya* pel senyor Aulestia, y l'altre un procés existent en la Curia fumdada en el qual hi sona el nom den Serrallonga. Diu el Sr. Aulestia, parlant de l'estinció del bandolerisme durant el regnat de Felip III: «Aquesta plaga havia augmentat per l'especial manera d'esser de la societat en las montanyes de la Catalunya vella. Els nobles y senyors territorials veyan de dia en dia minvar llurs privilegis per la creixent autoritat dels visreys, fins a privarlos del ús de certes armas, com espases y pedrenyals; els pagesos se trobaven perjudicats per mides tant arbitraries com la del visrey Duch de Montleon, manant arrancar les portes y finestres de totes les masies; en les grans poblacions les antigues milicies, dividides en *cinquantenes* y *deenes* des de temps anteriors, se constituïen en *unió* per perseguir als nobles y als que faltessen als bandos del visrey, manifestantse una rivalitat del Bras popular contra l'Estament militar; es a dir l'influencia de la política centralista comensava a dividir als catalans, perturbant l'harmonia entre les clases del Principat: y d'aqueixa falta d'harmonia s'aprofitaven les quadrilles de lladres de pas, que, consentits de grat o per forsa pels barons y senyors, eren casi invencibles en els replechs de les afraus de l'alta montanya».

El procés a que havem aludit instruit en la Curia real d'aquesta Ciutat en 1623, no va propiament contra'ls bandolers, sino contra 'l balle del Castell de Tona y dels jurats d'aquella universitat, que's valian d'ells per fer resistencia als comissaris reals. Foren cridats per declarar Joan Molera, teixidor de lli; Jaume Prat, corder; Joan Vila, boter; Jaume Crusalles, teixidor de lli, y Joan Gallart, mestre de cases, tots vehins de Tona. Declaran aquets testimonis que desde molt temps veuen anar tot sovint pel carrer de Tona a Jaume Riera, Jacinto Cerdà y Pere Planell, jurats de Tona en companyia dels bandolers Granolla, Fontet de Vich, el Minyó de Caldes, Serrallonga de Querós, els germans Sala de Viladrau, el Soldat vell, Pau Marsal d'Oris, Pere Guitarra, Pere Noy de Roda y altres; que dits bandolers menjaven en els hostals del carrer de Tona per ordre dels jurats de dit lloch, y, per pagar el gasto que dits bandolers feyan en els hostals, feren talla pel terme; que, mentres els bandolers menjaven en dits hostals, vegérem moltes vegades al batlle y jurats conversar amb ells amorívolment y amb molta familiaritat; que, si el batlle y jurats no haguessen consentit que dits bandolers estiguessen en dit carrer de Tona, no hi hagueran estat com hi estavan ni hagueran fet les insolencies que feyan, en particular un dia entre una y dues hores després de dinar que passà a cavall Joseph Francesch Brossa, d'esta ciutat, en companyia del dener Jové ab vuyt o deu fadrins de peu, y dits bandolers feren cor pel mitj del carrer ab els pedrenyals en les mans fent passar pel mitx a dit Brossa, al dener y fadrins, l'ensantlos escarnots; y que jurats feyan portar els pedrenyals dels bandolers a n'en Sala, pedrenyal de Seva, per adobarlos. Ademés declara el testimoni Joan Molera: «Jom recorde que lo primer diumenge de Octubre prop-passat, que ere ja mes de mitj die, a hora de vesprés poch mes o manco, jo venia de la casa del Planell de Tona y men anave al carrer de Tona ahont estich: y anave en companyia de Magi t. mosso de dita casa, y com forem ans d'arribar a Riembau, lo dit Magi sen ana per lo camí de baix y jo tiri per alt, y com tui prop de Riembau jo senti devers casa den Vernet que es en lo camí real que va de Tona a Moyá grans escopetades y crits de via fos a resistencia, no moure al Rey, y jo vey uns quince o setze homens que jo no conegui, pero tothom arreu digué que era lo comissari Pigall que era anat a Goells de Tona per agafar en Granolla y altres bandolers de sa camarada y jo men pugí dalt en lo castell de Tona y viu que en Cerdà, que les hores portave lo bastó de batlle de Tona, venie devers lo carrer ab molta gent y arribaren fins a uns noguers del cavaller Domenech, y viu que dit batlle y los de dit batlle se tiraren moltes escopetades ab lo comissari Pigall; y després viu venir a Jaume Domenech, lo hereu Molins de Vich, Jaume Bonamich de Roda y los fills den Riera de Tona, y sen pujaren al dit castell, penso jo a pendrer lo castell, y lo batlle se ere retirat devers lo carrer, y los de dalt del castell oy que cridaven que tornás, y així lo batlle posá penes a tothom que 'l seguí, hi tornarem, y jo arribi ab ell fins a la iglesia de Santa Maria, y perqué hi hagué grans escopetades que les pilotes me ferian prop, que lo comissari Pigall ere les hores arribat y deya Visque Rey, no moure al Rey; yls altres cridaven, nous espanteu, Visque la terra, Visque lo estany; y axi jo men ani en ma casa». Després de tot axó els jurats embargaren al testimoni Joan Gallart per portar una carta a Barcelona

dirigida a «Hyacinto Domenech, dit lo hereu Domenech, del que entench jo, li donaven rahó de la brega y escopetades havien tingudes dits Joseph Molins y Jaume Domenech y dits bandolers ab lo dit comissari Pigall».

Resulta dels documents que deixam copiats quel país veyia ab disgust la perduda de ses cartes forals y de sos privilegis, y que, per defensarse de les arbitrariedades del poder central y dels cacichs d'aquell temps, se servia dels bandolers, per més criminals que fossen, com la medicina se serveix d'algunes metzines per contrarrestar un mal major.

RAMON CORBELLA, Pbre.

(Continuará)

Dies y hores

Setmana de dolor

Poques setmanes com la passada últimament, deixarán potser rastre tan sinistre com ella. Aniversari dels fets del Juliol de 1909, desgracies nombroses y tristes, neguits y angunies de la premsa europea apropósit de la cada dia mes fosca qüestió del Marroc, revolució y pillatge a Haiti, cólera a diferents punts, mort de la Moore, aviadora qu'ha finit a Etampes; disturbis a Bilbao entre els radicals y pacífistes que no's cansen de fer meetings, incendis violents a Constantinopla y a Almeria, moti a Xátiva ab motiu d'havershi comés un crim, les imprudencies vergonyoses del tinent Chiviet, terratremols, casos d'insolació a Saragossa, tempestats furientes al Nort... eusaquí la llarga y deplorable llista d'aquesta setmana de dolor, que gairabé contradiu el dit popular de que a l'estiu tota cuca viu.

Varis d'aquets fets s'expliquen fàcilment. La calor enervant d'aquets dies, aixeca malures de cos y d'esperit, fúries, despropósits que conviden a que la nostra vida vagi corrent entre fortes convulsions socials. Jo no sé com als senyors conjuncionistes s'els acut venir a pertorbar les calmoses diades de l'estiu ab els seus discursos; perque encare que sigui just que a tothom se reconegui el dret de moures y de fer campanyes, ben poc directes son les com aquestes que sembla ni'ls governants provoquen, volguent la pau, si les multitudes podran volguer, estimantla de tot cor. Y repari un moment, qui llegeixi, qu'aixó será una contradicció, perque al ensemple que's protestará contra la guerra, se'n farà una de positiva entre'ls rojos radicalismes espanyols; ab escándol del bon nom polític y en deshonra de la premsa, que sortirá rublerta d'odis. Segurament, fet aixó al hivern no haguera sigut tanta la agitació, pro si a la calor sofocant d'are s'hi uneix els *acaloraments* polítics no hi ha que dir que será una enutjosa cosa.

Per lo demés, sembla que les inquietuts moriran. La del cólera morirà ab la segons diuen, propera dosificació del temut visitant, y en quant al Marroc no fora estrany resultés cert que's tingüés d'anar y s'anés a una nova Conferencia.

Reconeguem, mentrestant, que viure en ciutat y llegir la premsa es mala cosa, are a l'estiu.

Koramant se sent ufanós de veure qu'altres, mes felíços, están lliures d'angunies y a ple gosar a les altures de Sant Hilari, que en aquets dies está bullint de forasters, de salut y d'alegria y desitja qu'aquesta dita setmana de dolor s'estengui pels llegidors y amics en inacabables jorns de felíça vida.

KORAMANT.

Les montanyes ⁽¹⁾

Jo, l'enamorat de les montanyes, vinc a parlarvos del mar. Així comensava, el meu discurs de president en els Jocs Florals de Badalona. Sí, jo l'enamorat de les montanyes!...

Perque, digueume: qué hi há mes bell en el món qu'una terra de montanyes? Felissos de vosaltres que les teniu a grapat! Teniu les Guillerfies, aquest gran tou de boscos maravellous, aquest incenser de la patria que tot l'any perfuma. Qui ha seguit y ha reseguit les fondalades del Montseny, qui a les hores del sol ha reposat en la molsa de les fonts y a les hores tranquiles, desde d'alt de les carenes, ha extés la mirada al seu entorn y l'ha deixat volar, com una au ales obertes, ha begut en copa d'or, la suprema bellesa!

Jo, voldria pujarhi am vosaltres adalt d'aqueixes serres, y un cop fosim als cims, agafause fortament pel bras y sorollause a tots. Vibraríau com una arpa! En vostres llavis hi floriria'l goig de la mirada, parlariau com uns deus, seriau tot cor, tot ànima!

Veuriau creixer les boires, abaix de tot dels clots, en les frescors de l'ombra, veuriau com la besada del sol, les xucla cel amunt, com l'aire les cargola y descargola teixint les tempestats, com se desfán en brassats d'aigua miraculosa, que's ella, senyors qui fa'l miracle d'enrogrirvos les fruites, d'espigause'ls sembrats, d'enviause la forsa pels telers. Son les boires que os fan rics; *elles* son, les que os donan el vostre pá de cada día.

Després, veurieu les prades, y els remats que hi viuen y'ls pastors que hi cantan. Sentiríau les esquelles dels braus; remor dolsísim, que'n la calma de les soletats, es com una má carinyosa, amoixantvos la cabellera.

També veurieu les destrals com ajauen les pinedes, y a les destrals,

(1) Ens es grat regalar als nostres amables llegidors, aquestes paraules hermoses y vibrants que'l Mestre en Gai Saber D. Joan M. Guasch digué desde'l silló presidencial dels Jocs Florals d'Amer y que un estimat company nostre, ànima d'aquella festa, guardava sense publicar encare. És un fervorós imne a la nostra comarca.—N. de la R.

Bibliografia

Economia Social

L'home ha lluitat continuament per gaudir el grau màxim de benestar possible, ha treballat sens descans per deslliurarse de l'esclavatje que'l tenia junyit al poder del tirá, s'ha revoltat contra les trabes que'l privaven del lliure desenrotll de ses activitats ha volgut tenir consciencia del seu ésser.

Lluita desigual en son comers efecte de l'entronament de l'omnipotencia contra la passivitat de l'esclavatje, ha arribat a ésser quasi igual já que la forsa dels de baix ab sons rahonaments y número a arribat a im-

els hi cridariau: ¡ladres! y'ls bons pins, sentint el vostre clam, plorarien llágrimas de perfum y vos arruxarian de benediccions.

Y, os posariu tristos veient fugir als arbres vells, la gloria de les montanyes, y obrint de bat a bat les portes de les hermites, pregaríau pels boscos: y en els troços aterrats hi sembraríau llevors y mes llevors, perque torni la vida, la forsa, la verdor sana, per treure de les entranyes de la terra, l'ànima en pena, dels pins, morts á destrallades.

Y, un cant mandrós de guatlla vos cridaria de lluny, y vosaltres, posantvos la má darrera l'orella, escoltariau la cançó tranquila, la cançó serena, brollant a batzegades. Surt d'aquell camp de blat!—un me diria: —No; que ve d'aquell marge florit! Y, tot cercant el naixament de la cançó, vos fugiria la tristesa dels pins caiguts.

Y al front del vell Montseny, hi verieu espurnejar les neus primeres. L'incendi de la posta, hi abocaria una riquesa d'or, un devasall de grana. Y'l capvespre blavejaria pels sots feréstecs, omplint de misteri, les torrenteres fondes y les gorjes solitaries.

Llavores la Tradició sortiria de la fosca y com un foc-follet, guiaria pels camins de les vostres montanyes la profesó nocturna de les Balades, dels Contes y les Llegendes. Els homes vells riurían, les dones serioses, agafarian del braç á n'ls infants, y les donzelles, tindrian por. Por de balada! por de contel por de llegenda!

Y, en el repós de les llars, s'hi descouria el *santa nit!* y vosaltres tancaríau els ulls y amb el ulls clucs, seguiríau de nou totes les serres y com mai les trovaríau belles. Després posantvos la má demunt del cor, diríeu.—Jo l'enamorat de les montanyes!—Y un benestar dolsísim, s'emportaria la vostra anima á les regions del somni.

JOAN M. GUASCH

primir caràcter de sa consciencia á n'els de dalt y moguts aquets d'un altíssim sentit práctic y humanitari al propi temps, han col·laborat a la gran obra de la redempció.

De resultats més positius hauria sigut aquesta lluita si els capdevaners de banderia no haguessin barellat el poble ab sed d'enlairarse y aprofitar al ensemps sos entusiasmes y dies de gloria per forjarse una posició qu'ans bescantaren; també ha influït moltíssim les estridencies d'uns y els radicalismes d'altres doctrinaris fraticides; *individualistes y comunistes*, que de llurs disputes la societat res ne participa a no ser que una gran merma d'energia de treball, d'estudi, d'intel·ligencia que encarrilada

y ben dirigida se traduiria en fruit que apagaría les ansies de perfecció que sent l'humanitat tota.

En totes les nacions ahont hi ha vida s'hi nota en gran escala la defensa de sos interessos morals y materials per medi de comunitats que unides entre si espiritualment s'acoblan per ajudarse en ses multiples necessitats. Catalunya, centre productor per excelencia no podia estar enrera en aquesta conquesta llivertadora y per aixó s'hi nota aquest reviscolament de joves magnànims de cor que posan incondicionalment son talent y ses forces a disposició del poble que pensa, que treballa, que desitja millorada sa situació.

En Manel Raventós incansable conductor de les corrents d'energies intel·lectuals a sa providencial finalitat era de preveure la nova creació que ha donat a la publicitat titulada *L' Absentisme, L'impost únic al capital*. En aquesta obra ha condensat l'autor en el més petit espai possible seguit d'un plan tant llògic com correcte en la frase, li ha suggerit sa pensa rica ja de per si y dels incontables estudis fets en les qüestions econòmiques socials.

Considerém aquesta obra de gran actualitat y utilíssima al propi temps a la societat tota en general y per aixó darem a conèixer alguns dels principals punts ab el petit espai que'ns permeten eixes quartilles.

De la majoria dels mals que sofreix la societat ne te la culpa, segons l'autor, tot quan tendeix a apartar capital y treball a la agricultura; tals com les guerres civils, la llei de consums, les quintes, la centralització de l'ensenyança, la intranquil·litat, l'isolament y les eleccions. Estudia en una d'aquestes qüestions, ab aquella claretat tant característica a n'ell, que's fan més adaptables a la imaginació del llegidor ja que son filles de la cristallissació de sons somnis daurats.

Vegis com s'expresa al cercar els medis per evitar l'absentisme.

«L'absentisme es la ruína de la agricultura d'un país.

Tota terra d'hont ne fugen los majors contribuyents va a sa ruína y al poc temps hi penetra la miseria y'l desemparo.

Si la emigració sol fer tant de mal als pobles ab tot y marxar les families més pobres y necessitades, que si un día fan fortuna tornaran al poble ab son capital; si aquesta emigració ja sol arruinar als pobles, que será si'n marxen los rics ab els seus capitals per no tornarhi mai més y traient ne constanment la renta de les seves que se'ls envia a ciutat, essent com un gravamen que's paga a la ciutat per no ésser gastat poc ni molt en lo poble...

Fomentar els ideals agrícols o industrials, estímuls de treball y d'estudi, sumarse en totes les manifestacions de sentiment del poble, en les diversions populars, viure la vida del poble y estimular molt lo poble es tot lo que més poden fer per evitar l'absentisme.» Acaba son llibre discorrent ab rahons convincents sobre l'impost únic al capital semblan per tot arreu lliçons y teories que's d'esperar que'ls que poden ferho les posin aviat a la práctica.

Y acabem convençuts de que les bel·leses d'aquet llibre son suficients per colocarlo al lloc que li correspon y temerosos de caure en adulació quan lo que deixem dit obeeix a la més estricta justicia.

RAMÓN BOSCH

Un llibre pera els pagesos y els escolars rurals

L'enginyer agrónom I. Víctor Clarió ha publicat un interessant llibre ab el títol de

«En el Campo», dedicat a les nostres classes pageses.

En el próleg que escrigué Apolinar de Rato pera aquesta colecció de bones lectures, se desvaneix l'erro de que, pera exercir ab profit l'artagrícola ni son necessaris els estudis seriosos ni tampoc els coneixements especials. També fa observar el prologuista que pera ésser l'agricultura l'origen de la vida, abarca tot el saber humá y totes les ciencias, posant baix son domini totes les matèries més diverses les quals deuen ésser motiu d'estudi y observació, pera'ls que pensen dedicarse ab profit a l'explotació de les industries rurals.

Aquest llibre, ab un llenguatge senzill y a l'alcans de les més modestes inteligencies divulga els coneixements que son indispensables al bon agricultor pera que pugui treure la major utilitat de sa hisenda.

Lo que són y com se divideixen les regions agrícoles, els secrets del bon cultivador, els adobs y llavors, les màquines en el camp, la producció de bestiar, les rasses bovina y ovina, les màximes d'economia rural, etc., s'explica clarament en el llibre que'ns ocupa en les 207 planes de que's compona.

Opilator Sanromá vegis l'anunci a quarta plana.

Rápida

Velleta filava
ab un fús d'argent.
Infant la mirava
ab goig amant.
—¿Qué fileu velleta
sota eix sol hermós?
—¡Filo ta videta
en mitj d'unes flors!

El Sospir cantá a la Llágrima
el misteri del seu cor
y digué: ¡Cuán mos ulls banyes
es que sento, gran l'amor.

La Llágrima compasiva
va respondre a n'el Sospir:
—Si be't porto l'alegría
també't se jo fer morir.

EMILI GRAELLS CASTELLS.

Aigua picant.

Costum rialcola

Repasant la premsa comarcal catalana sovint hem estranyat que hi haguessin periódics redactats en castellá.

Se comprén al fi y al cap un diari de Barcelona escrit en castellá, car regularment la seva esfera d'acció s'exten fora de Catalunya y ja es sabut que ha Barcelona mateix, hi ha un gran nucli de castellans. Empró un periódic comarcal, com es possible que digui les coses en llengua dife rente de la que parla la gent qu'el llegeix y a la qual forsosament te de dirigirse?

Son pocs els periódics redactats en castellá pro aquets pocs no tenen rahó de disfresarse en un ropatge diferent del que naturalment deurién vestirse. Tot el seu criteri principalíssim, ha d'anar orientat cap al poble, cap a la comarca ahont veu la llum y el poble y la comarca no son coses amorfes, son quelcom vivent, quelcom que te esplendoroses manifestacions propies, dialectalment catalanes.

Un periódic comarcal castellá te un cert aire carnavalesc, se pot dir que desdiu tot el seu fons, que viu fora la realitat que l'envolta.

Xacolata = Amatller

CASA FUNDADA L' ANY 1800

!! NOVA CREACIÓ !!

Classe «Superior» a 1 pesseta la lliura de 400 grams : : : : :
» «Selecta» a 1 y 1'25 pessetes la lliura de 400 grams : : : : :
» Coco-Ametlla (pera menjar crú) a pessetes 1'50 el paquet : : : : :

Se ven a les cases de Ultramarins y Comestibles

NOVES CLASSES ESPECIALS

elaborades sols ab Cacao, Sucre, Canyella o Vainilla : : : : :
: : : : : als preus de 1'50 y 2 pessetes lliura de 400 grams.

Oficines: Carrer Manresa, 10.—Barcelona

Jo crec que hauria de venir una renovació fins a fer que la premsa comarcal fos escrita en el gloriós idioma català. Es un rutinari contrasentit que no deu continuar.

Fins en nom del idioma castellà ho hauriam de demanar, l'idioma castellà que generalment estrafaja i ridiculisa la premsa comarcal que l'usa.

JOSEPET.

L'amic mes veritable....

AL COMPANY ROBERT TORRENT

Primavera: gaia companyona de les flors, inseparable amiga dels aucells, guardadora de les més dolces cadències, invocadora de les més santes rimes, fada de les belles la més bella, excelsa Primavera: ¡ben vinguda! mon cor cada any et canta, y après tot ell s'omple del balsam odorífic garidor de les ferides que'n deixà el pas del hivern ¡benvinguda!

Que hermosa has tornat a Natura! deesa excelsa;—d'ont els portes eixos armoniosos trins, eixos somniadors gorgueis, d'ont els portes tos aucells? d'ont els portes eixos perfums en els que s'exala mon ànima y extasiat après adoro, eixos variats colors que ma vista mirantlos es deleita, d'ont les portes tes belles flors? d'ont els portes eixos melodiosos murmurs en qu'en son indesxifrables les mil notes de qu'es formen, eixos sons d'encant tots plens, del barboteig de tes fonts formades de platejats fils, del murmurar de tos rius germans de la bella font, dels brams de l'impetuosa mar, mare de tos grans rius?... d'ont portes tanta bellesa?... d'ont portes tanta hermosura? ¿...serà de la celestial morada... serà d'ideals y somniadors paisos...?

Qu'el fa a n'ell tanta hermosura, sino mes mal a son ànima adolorida no, tot negre ho voldria veure, rabia el fa el piulejar dels aucells, sens pietat trenca les flors que besantlo amorosament al peu del rústic banc ont s'assenta, gaiment ne creixen—Adeu amor, adeu ma vida, ¡ont son mes santes ilusions! tant dolent soc perquè en un moment esfumat s'hagin mos daurats somnis...! mai més ma boca dirà paraula amorosa, mai més mes orelles sentirán pures y belles converses, mai més mon cor glatiará ardorós, mai més veuré l'hermosura, ¡mai més!...car no tinc ilusions, car he despertat de mon somni, car ja'n veig la realitat...; dona perversa per què ta mirada es posà un dia en mi, per què n'escoltares mon primer mot d'amor...? per què, si després volles deixarme... perquè?

Sens serne escoltat un rossinyol cantaba, sens ser admirat el sol pausat marxaba, sens ser despedit el jorn tancant ses belleses, fugia...—¿Y això es la vida?... mentida...

L'agafa entre ses mans la bona vella, l'arrima contra son pit la bona dona, el besa ab pur amor, en els ulls llàgrimes... l'amic mes veritable... sa mare...

Eixa es la vida, eix es el ver amor —el desgraciat diu, y dolç altre volta somnia... braçat per maternals brassos... mentres oia el sort plor del dia quan mor.

MESEFE.

Santa Coloma de Farnés.

Notes comarcals

Viladrau. — Com ja notificavem en nostra anterior correspondència se verificaren en els dies senyalats els examens dels alumnes y de les alumnes assistents a les Escoles públiques y privada d'aquesta població.

Tot y no tenint gaire lluhiment l'acte per la falta de concurrencia de les persones més interessades y que deurien esforcarse en pendrer ab interès un assumpte que molta ne te per les rahons que senyalaren, va resultar d'importancia per els que verament sentim amor y simpatia per aquells que deuen esser el ferm del pervindre.

Tant els mestres com els deixebles demostraren, aixís en el modo de preguntar com en el de respondre, lo molt que s'ha-

via fet durant el curs. Les mateixes preguntes variades y fetes en diferenta forma eren contestades, en general, sense vacilacions, evidenciant d'aquest modo els coneixements que posseïen mestre y deixebles. Vegerem ab gust els treballs d'escriptura y dibuix que presentaren els minyons més aventatjats d'una y altre Escola aixís com les labors de brodats, agulla y punt y altres treballs qu'expusaren les minyones. En resúm, foren actes que be mereixen nostre aplaudiment y demanem a n'els mestres que segueixin per la via comensada y aixís podran tenir la satisfacció d'haver complert ab el seu dever plantant bona llevor que en son dia donará el corresponent bon fruit. Fets ja els examens entraren les vacances que's perllonguen fins passada la festa major d'aquest poble segons consuetut establerta.

— La setmana passada fou víctima de mort violenta, un dels jornalers que treballaven al bosc del Manso Vila, en el paratge de Font Rupitosa, situat part d'avall del turó de Matagalls. Al anar a omplir un canter, s'entretingué el bailet un xic massa y com per més desgracia era sort, no s'adoná del turell que baixava per la coredora, ni sentí la fressa que feia y com baixava ab tanta velocitat pel gran desnivell del terreny el turell o buseall ensopégá de punta al cap del xicot, donantli tant tremenda sotragada que li produí la fractura de la base del crani, quedant el minyó amodorrat de tal manera, que sens dir paraula ni fer manifestació de cap mena morí a les 20 hores de rebuda la patacada. S'autopsiá al cadavre, resultant d'aital practica, la conclusió de que la mort del subjecte fou a conseqüència de la contusió, lesions y desgarró d'una grant part de la massa cerebral, motivat per la fractura complicada dels ossos del crani. Esbrinat el cas no's culpa a ningú del fet, puig se vegé va esser casual.

— Devant d'escullit públic mostrá, la setmana passada, en el saló del cassino del Hotel Bofill, la seva agilitat en *cartomania* y escamoteig el conegut y popular prestidigitador *Caballero de Gurt*, fent passar bona vetllada als concurrents, que essent en gran nombre, ompliren la butxaca del successor de C. Canonge per les estrenes que li donaren. Sortí l'home molt satisfet.

— Cada día arriuen families que surten de Barcelona empesos per la calor, pera fruir en nostre poble de temperatura més fresca y agradable. Están ja tots els pisos y torres ocupats y son moltes les families que viuen en el Hotel Bofill y fonda Rita.

Moviment d'Estiejadors

Cada temporada al entrar al mes d'Agost, aumenta extraordinariament el nombre de nous forasters. Se fa veraderament difícil pera el reporter arregar tots els noms pera formar llista completa. En aquets moments es quan se fa més precis el bon servey dels que 'ns facilitan llistes pera la confecció de la secció.

Per aixó ens cal advertir, sens disculpi, si per aquesta vegada es més que regular el nombre dels que trovarán a faltarsehi, tota vegada que al tancar la present secció, han sigut varies las llistes de Hotels y particulars que havém deixat de rebrer.

Els que fins a nosaltres han arribat son els següents:

D. Antoni de Argila y Matas y familia (Granollers);—Dtor. Josep Raventós.—Don Pere Feliubadaló.—D. Francisco Rovira y Senyora.—D. Joaquim Miret y Sans y familia.—Rnt. Agustí Oriols (Solsona).—Donya Francisca Noguera de Parera (Manresa).—D. Federic Badell.—D.ª Asumpció Portavilla (Barcelona).—D. Josep Sabater (Reus).—D. Honorat Berga y Sra. (Palma de Mallorca).

D. Josep Campnerrós ab la seva nevoda D.ª Maria Grau y nena Quimeta Viñas Grau.—D. Francisco Bartrina.—D. David Cuyás.—Vda. Joer.—D. Josep Oller.—D. Ferran Deví.—D. Joan B. Gages.—D. Josep Aixelá.—D. Josep Olivella.—D. Josep Parellada.

—D. Bernat Marqués.—D. Enric Sala.—D. Isidro Calern.

Familia de D. Jaume Pólit y Font.—De D. Rupert Balderrain.—De D. Joan Zanotti.—De D. Enric Ribalta.—De Peralta (Tortosa).—De D. Enric Passols (S. Pol de Mar).—De D. Alexandre Dirat.—De Puigarnau.—De D. Joan Balagueró.—De D. Joaquim Lloveras.

Senyors: Rovira; M. Sala; Iglesias; Bofill; Botinas; Parera; Badosa; Faus; Ramentol; Hill; Rosés; Janer; Meanir; B. Soler; Montells; Comas; Domingo; Claris; Martinez; Llopert; Hidalgo; Pagés; Güell; Ribalta; Magrinyá; Socías; Juncá; Malats; Canals; Serra; Ragés; Huguet; Olivella; Sanmartín; Casacuberta; Gadiá; Catalá y Montesinos.

D. Antoni Marcús Alemany (Palma de Mallorca).—D.ª Catarina Ferrés.—D. Fructuós Carió y Sra. (Fraga).—D. Josep Yturba y Sra. (Bilbao).—D.ª Lluïsa Serra Viuda Puigpelat y filla.—D. Joan Tomás y filla (Tarragona).—D. Josep Serrá (Perafort).—D.ª Ramona Güell (Vendrell).—D. Miquel Llovera.—D.ª Concepció Castelló de Vilallonga.

D. Josep Blanché.—D. Frederic Badell.—D. Joaquim Casanovas.—D. Lluís Llopert.—D. Jaume Salat.—D. Josep Besos.—Don Antoni Blanchart.—D. Joan B. Balaguer.—D.ª Maria Comas.—D.ª Teresa Casas.—Don Emili Amorós.—D.ª Teresa Calaf.—Don Carles Rubinat.—D. Josep Besos.—Don Adolf Damians.—D. Raman Mutjé.—Don Francisco Pella.

Senyors: Mangrané; Llopis; Madrigal; Miquel; Freixa; Francesc; Puget; Graner; Armentier; Martí; Graupera; Baron; Font y Gumá; Baltá; Canols; Sensat; Mosey; Jener y Mon; Constansó y Feliu; Serrat; Arderiu; Plá; Cardoner; Puigarnier; Parés; Cladells; Bosch; Allonis; Llach; Sagredo; Boada; Montserrat; Pujals; Camps; Carbó; Segarra; Puig; Ribas, Torres y Marin.

Families de Cardús; de Sabadell; de Don Francisco Font; de Revant; de D. Josep Piñol; de Puig Serrat; de Salas; de Querol; de Marin; de Pedrerol; de D. Vicens Lordias; de D. Josep Sendra; de D. Francisco Martí; de D. Joan Zaragoza; de D.ª Margarita Lacambra; de D. Tomás Lletget.

Don Federic Cristiá (Barcelona).—Don Agutí Arolás (Córdoba Argentina).—Don Joan Ballesté y D. Miquel Dalmau (Barcelona).—Rnt. Ramon Riera.—Rnts. Baltasar y Jener.—D. Joaquim Lloveras.—D. Frederic Font (Vilanova).—D. Frederic Heredia y la seva filla Sta. Mercé.—Dtor. Roselló.—Sr. Nonell y Senyora (Mataró), Reverent Angel Rovira.

Vingueren ab automòvil particular: Don Marcell Costa y familia.—D. Ricart Ramos y familia.—Germans Poaget.—y D. Joaquim Borrás.—Sr. Pagés y familia.

Agrahirem que pera el nombre pròxim ens vegem secundats per Hotels y particulars, no sols ab voluntat, que aquesta ja sabem que'ls se la mereixem tota, si que també de fet, portantnos llista d'entrades, de dimecres á dimecres al mitj día. Els llocs indicats pera l'objecte com es sapigut son a l'Administració del periódic y al establiment «La Modernista» Plassa de la Iglesia, 2.

X.

Noves

Diumenge pròxim, día 6 del mes que cursa, a les 11 del matí, tindrà lloc a l'Alcaldia l'entrega dels *pases* de Caixa als recutes concurrents al reemplaç d'aquest any. L'assistència dels interessats a dit acte es obligatoria tota vegada que s'els deu llegir els articles de la llei de Recrutament y Códic de Justicia Militar continguts en els esmentats *pases*.

Ha quedat ja contractat un grandió y lluhidíssim envelopat pera la propera festa Major que te lloc els dies 29, 30 y 31 d'aquet mes.

La germandat de Santa Rosa pera celebrar la seva festa patronal, ha contractat la cobla «La Rebrotada» d'Arbucias que dirigeix el nostre compatriota l'Enric Guasch.

Estará encarregada de les funcions religioses y sardanes del día 30.

Barratets de Sant Hilari la millor pasta seca pera postres. Es recomenable per lo alimenticia y pel seu excelent bon gust. Especialitat de la casa Manel Planas, carrer de Valls, 6.

La guardia civil d'Arbucias ve girant algunes visites pels entorns de la vila per veure si arreplega algún cassador. Ab molt gust ho fem constar y desitjem que continuhi fentho.

De tots modos la veda se respecta basant, molt més qu'altres anys.

Enguany s'haurán de provehir els carrers de jutje, jutje suplent, fiscal y fiscal suplent, que quedarán vagants el dia 1.er de Janer. Hi ha temps pera solicitar algún de dits cárrecs fins al 15 d'Agost.

Trophógeno Font, medicament-aliment insubstituible pera convalescents, raquitisme, neurastenia y tuberculosis.

Matadero.—Durant la passada setmana s'han mort 11 badelles y 123 xais pesant tot junt 1839'50 kilos. En la mateixa setmana de l'any passat el nombre de kilos fou 1654'50.

La Hilariencia tenda de queviures d'en Ramon Casabosca, plassa de l'Iglesia.

Mantega dolça de calitat superior. Cada dos dies es reb de Barcelona.

Dilluns y dimars, el reputat quarteto «Els Montserrat», va donar audicions de cant en el café de l'Unió, siguent justament aplaudit per la nombrosa concurrencia que acudí a oirlo. En aquest local també hi doná una escullida sessió de prestidigitació el renomnat *Caballero de Gurt*. Per demá passat s'anuncia una notable atracció que treballará durant l'estiu.

En el café del Tivoli continuen vegentse molt favorecuts els balls y concerts. L'espaiós local es el centre de reunió de moltes xamoses damiseles, que ab la seva bellesa y elegancia li donen un tó altament simpàtic.

Contiua obert l'abono pels balls que val 5 pessetes el personal y 7 familiar.

En el passat mes de Juliol l'Observatori de Pluviometria Catalana establert a l'escola parroquial a recullit 30'1 m. m. de pluja.

Els sardanistes y els aimants de les diversions públiques están d'enhorabona. Ahir hi varen haver sardanes a la plassa y per avui també n'hi han d'anunciades al passeig de la font-vella y plasses.

En endevant s'endonarán audicions tots els dimars, dijous y diumenjes.

Sembla que a darrers del present mes o a primers de l'altre, s'inaugurarà l'hermita dedicada al nen Jesús de Praga, que s'edifica a la Roca den Pla.

Els que vulguin entregar algún donatiu pera la seva construcció poden entregarlo al reverent Jaume Ripoll.

Ha pres possessió del càrrec d'administrador de correus del Baleari, el jove y talentós oficial de correus nostre estimat amic don Agustí Caramazana.

MAGATZEMS EL CENTRE*de Melchor, Culi y Tarrés*

5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Paseig de Gracia)

BARCELONA

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERÍA, SEDERÍA y LLENCERÍAespecialment en catxemirs de seda, libertys, estampats de seda y cotó,
gran varietat de géneros blancs a preus de fàbrica y tota mena de fantasies pera la temporada.**Xocolates FORESTIN**

Son els mellors y els unics obtinguts per compresió progressiva

— A Pesetes 3, 2, 1'50 y 1 els 400 grams —

Especialitats de la casa:

Gaseosa sòlida Forestin - Postres Naturalistes

Purés esterilisats - Aliments complets - Etc.

Fàbrica: Girona, carrer del Nort, 15 y Anselm Clavé

No patireu dels ronyons,
del fetge, ni pahidó;
viureu sempre sans y bons
si en totes les ocasions,
y al menjar, feu us diari
de l' Aigua de Sant Hilari.**Dipositaris a Barcelona:****IGLESIAS Y BARTOMEUS**

Assalt, 41

y al detall, en totes les farmacies y tendes d' aigues minerals.

CONSULTORI MEDIC DE**JOAN ESTIL-LAS REIXACH**CONSULTA ESPECIAL PERA ENFERMETATS PER RETART NUTRITIU
Càlculs del ronyó y del fetge.--Diabetes sacarina.--Obesitat.--Gota.--Reumatisme.--Etc.**Hores de consulta de 10 a 12 y de 3 a 5****Hort Nou, 3, baixos****ST. HILARI SACALM****“La Hispano-Hilariencia”****SERVEY DE COTXES AUTOMÓVILS ENTRE HOSTALRIC Y SANT HILARI**

De Barcelona a Sant Hilari en 3 hores y mitja

TARIFA DE PREUS

	Pessetes		Pessetes
D' Hostalric a Sant Hilari	cupé 9	D' Hostalric a Arbucias	interior 3'75
De Sant Hilari a Hostalric	cupé 7	D' Arbucias a Hostalric	interior 2'75
D' Hostalric a Sant Hilari	interior 7	D' Arbucias a Sant Hilari	cupé 4'50
De Sant Hilari a Hostalric	interior 5'50	De Sant Hilari a Arbucias	cupé 3'75
Interior anada y tornada	11	D' Arbucias a Sant Hilari	interior 3'75
D' Hostalric a Arbucias	cupé 4'50	De Sant Hilari a Arbucias	interior 2'75
D' Arbucias a Hostalric	cupé 3'75		

A fi de que 'l passatjer pugui fer el viatge més cómodo, desde 'l 1.º de Juliol l' Empresa tindrà establert un servey combinat amb el lleuger que surt de Barcelona a les 7 y mitja del matí, arribant a les 11 del mateix.

A la tarde sortida de Barcelona amb el correu, arribantse a Sant Hilari a les 6.

HORES DE SORTIDA DE SANT HILARI, A LES 5 DEL MATÍ Y A LES 2 DE LA TARDE**Despatx de billets a Barcelona: Rambla del Centre, núm. 6****OPILATOL SANROMA****Tonic reconstituent complert****MODIFICADOR DE LA NUTRICIÓ****Anemia, Clorosis, Dismenorrea, Neurastenia y estats consuntius**

Demanis en totes les Farmacies y en la del autor.--Unió, 17

TARRAGONA